

Pedagogisk aktuelt:
Rune Knoff

Med opera på timeplanen!

Funiculì, Funiculà! – en operafabel

”Jammo, jammo! Hipp, hipp, hurra!
Jammo, jammo! Dette blir så bra! Funiculì, Funiculà!
Det er det alle helst vil ha!
De er kjærster nå: Funiculì, Funiculà!”

Spør hva Mokhmad Khamidovitsj Akhmadov, Mohammed Haidar Al-Hassan, Moueed Ali, Abdul-Rafeh Alvi, Samir Babar, Supathan Sabaratnam, Ilayda Rahime Beskardes, Abubakar Hashi Adan, Karrar Al Saidy, Angel Manuel Salas, Chinyere Augustina Sommerin Uzoigwe og Fida Hussain har til felles? De er elever ved Mortensrud skole i Oslo. Klasse 5A og B. Trettiende januar debuterte de sammen med trettitre andre femteklassinger som operasangere på Mortensrud, under regi av Den Norske Opera & Ballett!

Musikkpedagogen var invitert til å overvære generalprøven på operafabelen i Sigrunshall på Mortensrud. Redaktøren fikk her stifte bekjentskap med et fargesprakende resultat av en pedagogisk storsatsning han sent vil glemme! DNO&B har som visjon å skulle gjøre livet større, og som misjon å være hele Norges Operahus. Etter min mening viser operaen her vei og lykkes i sin visjon og misjon via denne uredde måten å tørre å satse på!

På vei inn døren på skolen møter jeg Maria af Klin-teberg Herresthal, formidlingssjefen på Operaen. Alle kaller henne bare Mimmi. ”Er du heldig kan du kanskje få en prat med Gudrun, det er hun som har full oversikt over dette prosjektet”:

”Formidlingsavdelingen ved Operaen har

tatt initiativet til et prosjekt der femteklassene ved fire skoler i Oslo; Sagene, Marienlyst, Bogstad og Mortensrud, fra og med høsten 2013, hver uke i ti uker har fått en operatime med sang og drama på timeplanen. I disse timene har elevene lært noen av de fineste sangene fra operarepertoaret og utforsket de sterkeste følelsene i operaens verden. Etter disse ti ukene bruker nå hver skole tre sammenhengende uker til å lage en forestilling, der sangene har blitt satt sammen til en operafabel som fremføres av barna sammen med profesjonelle sangere, skuespillere og musikere på skolene for foreldre og medelever. Etter skoleforestillingene er planen å la de mest interesserte barna fra hver skole få gjøre samme forestilling på Scene 2 på Operaen. Dette blir høyst sannsynlig i november. Vi satser også på å gjøre en CD-innspilling som kan inspirere flere til å synge disse sangene og Operaen har et ønske om å la dette bli en modell som kan overføres til andre byer i Norge. Mortensrud er første skole ut, og nå er vi alle sammen kjempespente foran premieren i dag!”

Dette forteller Gudrun Elisabeth Glette. Hun er prosjektleder og instruktør for initiativet og den som har unnfanget idéen. Gudrun er fast ansatt ved operaen, for tiden i en toårig prosjektstilling i formidlingsavdelingen. Har en mastergrad i Educational Theatre fra New York University, muntlig fortellerkunst fra HiOA, storfag i musikk fra Bergen og

Foto: DNO&B/John Andréén

lærerutdannelse fra Høgskolen i Stavanger. Hun har vært ansatt som koradministrator for Operakoret siden 2003 og har parallelt med det hatt regionsvar for ulike oppsetninger innenfor opera – og fortellerteater og undervist i muntlig fortelling ved HiOA. Hun forteller Musikkpedagogen hastig videre om prosjektet, hennes nærvær er allestedskrevet denne dagen, og intervjuer ikke kjærkomment akkurat nå i farten:

”Målet for prosjektet er å gi barn et eieforhold til opera ved at de selv synger sanger fra operarepertoaret og deltar i en scenisk fremføring. Ved å oppleve glede og mestring ved å delta selv ønsker vi å vekke barns interesse for opera og gjøre opera til en del av kulturarven, en sjanger man kjenner til og kan finne mening i og få glede av også som voksen. Det er også et mål å utvikle operaens uttrykk ved å gi sangene nye arrangementer og prøve ut nye sceniske samarbeidsformer. Som du vil få se: forestillingen er preget av English Pantomime, dvs en enkel historie fortalt med mye bruk av humor og fysisk aktivitet, der sangene er inkludert med originale og nye tekster, interaktivitet med publikum, overraskelser, enkel scenografi, enkle kostymer og rekvisitter, en opplevelse der man kjenner seg igjen, lunt og kult på samme tid, frydefullt for både barn og voksne. Ved å gi opera et nytt og mer uhøytidelig uttrykk ønsker vi å gjøre det tilgjengelig for flere og på den måten nå nye publikumsgrupper. Det er viktig for oss at både prosess og resultat holder høy kvalitet.”

Jeg må slippe Gudrun der. Før hun gyver løs på de siste instruksjonene foran generalprøven rekker hun å si litt om målgruppen:

”Vi har valgt femte klasse, tiåringene, fordi det er en alder der barna fortsatt er åpne, lekne og nysgjerrige og ennå ikke har gått inn i puberteten med alle de forbehold den fasen innebærer (ikke minst stemmeskiftet for guttene), samtidig som de motorisk og språklig kan utfordres. Vi har vært bevisst på at vi vil jobbe med barn i vanlig skole for å nå alle, og fordi vi også vil ha med guttene. Det er ofte enklere å motivere jentene til å synge, men ved å basere det sceniske uttrykket på fysisk aktivitet har vi håpet å kunne motivere guttene like mye. Tradisjonelt i opera er det flest roller for menn og menn som synger mest! Og du skal få se, her er noen gutter som er virkelig gode. God fornøyelse, jeg er kjempespent på hvordan de klarer seg. Det har vært en kjempejobb og en million detaljer å ivareta. Men jeg tror dette blir gøy – og bare gøy! De er så flinke alle sammen!”

Gudrun Glette innså ganske tidlig i prosessen å være i behov av assistenter som kunne bringe erfaring fra teaterarbeid med og for barn inn i prosjektet. Hun har hentet økonomisk støtte fra Det

Norske Veritas, Kulturrådet og Institutt for estetiske fag ved Høgskolen i Oslo og Akershus, for på denne måten å kunne finansiere kompetanse Operaen ikke besitter selv. Gudrun vendte seg til Teater Joker og innbød til samarbeid. Teater Joker har i mer enn tjue år laget forestillinger for barn og unge, og det med en spesiell signatur i spillestilen Bande mimée. Serie-mime. En leken og visuelt virkningsfull spillestil.

Kunstnerisk leder Niels Peter Underland og skuespillerne Kari Ramnefjell og Haakon Strøm kastet seg ivrige, uten å nøle, inn i oppgaven med å utvikle operafabelen i samarbeid med Gudrun. Manus er blitt til under improvisasjon og arbeidet med barna. Niels Peter er høghskolelektor i dramateater på HiOA og bruker en del av sin FoU-tid til dette prosjektet, og har også ansvaret for regien sammen med Gudrun Glette. Haakon og Kari er instruktører og skuespillere i produksjonen. Herr og fru Skog! Begge synger de godt. Seda Witt og Ingri Enger Damon, også tilknyttet Teater Joker, er også instruktører i sammen med Gudrun i operatimene på de fire skolene. Det gjelder også Ragnhild Motzfeldt og Julia Strelchenko fra DNO&B. De har sammen med lærerne fra de respektive skolene nedlagt et betydelig arbeid!

Dette er et ambisiøst prosjekt, og prosessen har vært krevende. Hvordan lære barn om opera og dessuten få dem til å synge og agere bra? På Mortensrud har de fleste barna flerkulturell bakgrunn, så mange som 84% av elevene mottar ekstraundervisning i norsk. Tidvis er energinivået stort og ”konsentrasjon” et fremmedord. Men nå er spilletgleden stor og entusiasmen for oppgaven absolutt til stede.

Rektor Nina Boklund og assisterende rektor Astrid Madsen er fulle av begeistring for samarbeidet med DNO&B:

”Selvfølgelig sa vi ja til et så enestående tilbud om samarbeid, og vi er kjempes stolte over resultatet og i dag faktisk rørt til tårer over helheten og hva barna har vist av spill og sang. Det er enestående hva de kan få til av mestring, når de blir ledet på denne profesjonelle måten!” Begge forsikrer meg om at de vil si ja, dersom Operaen skulle innby til samarbeid igjen.

Musikalsk ansvarlig er Trond Lindheim. Sammen med Jon Rørmark har han laget de nye arrangementene og selve den musikalske veven. Det er tolv sanger med i forestillingen. Ti av dem er hentet fra ulike operaer og to av dem er gamle italienske sanger. Trond og Jon utgjør sammen med Børre Flyen orkesteret ved denne forestillingen. Og det mesterlig. Piano, perkusjon og bass, fløyte og spesiell lyddesign skaper den rette stemning og akkompagnerer barn og voksne gjennom musikalske førtifem minutter.

Chinelle Marcovic fra DNO&B har hatt ansvar for scenografi og kostymer. Scenedecken er en enkel og vakker kopi av operahuset i Oslo, umiskjennelig, og hvor musikerne har fått plass i selve foajeen. Barna bekrefter at det er stas at scenen er så flott. Operaens parykkmaker og sminkør Therese Roald, tar seg av sminke, og hovedrolleinnehaverne har fantastiske parykker laget av Julia Wilde. Den eventyrlige lyssettingen til Håkan Eriksson var med på å gjøre forestillingen magisk.

Barna jeg snakker med bobler over av kommentarer og forklaringer og spørsmål om Musikkpedagogen. "Kommer de kanskje på Supernytt?" Det burde de! For dette er supernytt i Norge, Operaen ut til barn, og barn inn på Operaen. Vanlige barn!

Forestillingen blir for den vante operagjenger som en OperaQuiz å regne. For her synges det, som tidligere forklart, nyskrevet tekst på mer rytmiske versjoner av kjente operaduetter og arier. De "frekkest" omskrivningene er så utgjorte, at hjernen løper i spinn og latteren ikke lar seg holde tilbake: En versjon av Caro Nome fra Rigoletto synges av Haakon; herr Skog; vi har fått en god idé! Skogsuset bringer ledemotiv fra Wagners Liebestod, og Valkyrierittet leker gjemsel med Don Giovanni og Funicula forvandles til Carmen personlig. Her er tenorhøyder i Nessun dorma, og lange aldri-sluttende duettkadenser. Størst veksel er det trukket på Mozarts Tryllefløyten og intrigen topper seg i en burlesk kulminasjon av all grus skrekkeligste versjon av Nattens Dronnings andre arie, praktfullt hylelig fremført av "tenoren" Steinar Svendsen, iført dameklær! "Drag" må det være i en ekte engelsk "panto". Selv en robust Amadeus ville rødmet over denne vold mot lidende stemmebånd: "Falsettokatastrofemoltissimo!" Reaksjonen blant barna i publikum lar ikke vente på seg. Engasjementet står i taket, og under applausen bues det som i et virkelig operahus når ikke sangeren holder mål! Om nok mer av hensyn til "dronningens" utekkelige hensikter med å ekte Funiculi. Interaksjonen er umiddelbar og desibel vesentlig i salen idet dronningen forsøker å jage Funicula ut av skogen.

Men her mangler intet. Den virkelige skjønneste sang besørger operasangerne Mette Bjærrang Pedersen og Kjetil Støa. Funicula og Funiculi. To nyutdannede sangere som det skal bli morsomt å følge fremover, og som leverer vokale prestasjoner i forestillingen som gjør den til en virkelig "bel canto opplevelse". De utgjør et rørende kjærlighetspar, som står i allianse med alle vesenene i Operaskogen. Spilt av barna. Altså: Operaskogen finnes ikke langt fra byen, Selvom det ikke er så mange som vet om den. Likevel er det herfra mange av de største operasangere kom-

mer. Herr og fru Skog og alle Operavesenene gjør i stand til fest, for Funiculi og Funicula skal gifte seg. Det er bare et åk i skogen som kan ødelegge for bryllupet, og det er Nattens Dronning. Herr Skog føler seg helt sikker på at hun på dette tidspunkt ikke kan komme til å ødelegge festen. Hun er nemlig på ferie i Bahamas! Men her har han blitt lurt: Dronningen vil selv gifte seg med Funiculi, som er kongens sønn, for gjennom dette å oppnå evig makt! Dronningen entrer scenen medbragt et operabrygg som hun foreheksrer Funicula med: Dermed blir hun plutselig forelsket i alle og enhver, til Funiculis store fortvilelse!

Dersom du har lyst til å finne ut av hvordan dette går, så vil jeg anbefale deg å følge med på DNO&Bs program mot jul. For dette er forlystelse på høyt nivå, og en riktig "feel good" opplevelse. Tre skoler til skal gjennom premierer i løpet av vår og høstsemesteret.

Musikkpedagogen ønsker til lykke med resten av gjennomføringen, og gratulerer alle impliserte parter og aktører med et flott prosjekt! Og Gudrun Elisabeth Glette spesielt!

Foto: DNO&B/John André sen